

**PLAN DAVANJA KONCESIJA ZA KORIŠĆENJE VODOTOKA ZA IZGRADNJU MALIH HIDROELEKTRANA U
CRNOJ GORI ZA 2016. GODINU**

Pravni okvir	Zakon o koncesijama (“Službeni list CG”, broj 08/09), Zakon o energetici („Službeni list CG“, br. 28/10, 6/13 i 10/15), Uredba o bližem načinu sprovođenja postupka javnog nadmetanja u otvorenom i dvostepenom postupku davanja koncesije („Službeni list CG“, broj 67/09).
Opis dokumenta	Plan davanja koncesija odnosi se na analizu i ocjenu postojećeg stanja i to u pogledu opisa predmetnih koncesija, lokacija na kojima se može vršiti koncesiona djelatnost i rokovima za objavljivanje javnih oglasa za davanje koncesija.
Period sprovođenja	2016. godina
Status dokumenta	Predlog
Datum verzije	oktobar 2015. godine
Korisnici	Vlada Crne Gore Ministarstvo ekonomije Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ministarstvo finansija Poreska uprava

Na osnovu člana 7 stav 1 Zakona o koncesijama („Službeni list“ CG“, broj 8/09), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2015. godine, je donijela

**PLAN
DAVANJA KONCESIJA ZA KORIŠĆENJE VODOTOKA ZA IZGRADNJU MALIH HIDROELEKTRANA U
CRNOJ GORI ZA 2016. GODINU**

U skladu sa Zakonom o koncesijama postupak za davanje koncesija može pokrenuti nadležni organ ili se postupak može pokrenuti na inicijativu zainteresovanog lica, izradom koncesionog akta, u skladu sa Planom davanja koncesija. Imajući u vidu navedene mogućnosti, Ministarstvu ekonomije su dostavljene dve inicijative kojima je iskazana zainteresovanost za pokretanje postupka davanja koncesije na tri vodotoka. Naime, jedna inicijativa je podnijeta od strane privrednog društva „PM Hydro“doo, Podgorica, kao zainteresovanog lica, za pokretanje postupka za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima Zlorečica i Peročica (Peručica) koji se nalaze na teritoriji Opštine Andrijevica. Druga inicijativa je podnijeta od strane „Bast Potencijal“ doo, Kolašin, za vodotok Trnovičke rijeke koja se nalazi na teritoriji Opštine Kolašin. S tim u vezi, a vođeni smjernicama za smanjenje uvozne energetske zavisnosti, kao i stvaranje stabilnih uslova za ulaganja pripremljen je Plan davanja koncesije za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori za 2016. godinu.

Kako se Vlada Crne Gore vrlo jasno opredjelila za: smanjenje uvozne energetske zavisnosti, prvenstveno stvaranjem stabilnih uslova za ulaganja u istraživanje i gradnju novih energetskih izvora (naročito na istraženim objektima neiskorišćenog hidropotencijala) i ulaganja u ostalu energetska infrastrukturu, uvažena je pomenuta inicijativa kojom se podstiče izgradnja novih energetskih objekata koji bi doprineli ostvarenju pomenutih opredeljenja. Kao preduslov za pokretanje postupka davanja koncesije pomenute vodotoke je potrebno prepoznati u Planu davanja koncesije.

Ovim planom omogućava se uvođenje procedure davanja koncesija u oblasti korišćenja obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije, kao oblika podsticanja investicija u obavljanju privrednih djelatnosti od javnog interesa radi postizanja optimalne valorizacije prirodnih resursa. U tom cilju je neophodno, da se primjenom zakonskih i drugih propisa pristupi sprovođenju procedure za davanje koncesija pod jednakim, transparentnim i nediskriminatornim uslovima, uz nadoknadu koja mora biti adekvatna valorizaciji prirodnog bogatstva, kako bi se na optimalan način koristili vodni resursi. Međutim, mora se voditi računa da se korišćenje prirodnih resursa odvija na održiv način. U Crnoj Gori, voda je jedna od najvećih prirodnih bogatstava. Voda kao prirodni resurs je ne samo ekološka, već i ekonomska i socijalna kategorija, jer ima sve uslove za korišćenje radi zadovoljenja najrazličitijih ljudskih potreba.

Odlukom Ministarskog savjeta Energetske zajednice od 18. oktobra 2012. godine (D/2012/04/MC-EnCT) utvrđena je obaveza implementacije Direktive 2009/28/EC o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, kao i obavezujući cilj za Crnu Goru koji iznosi 33 % udjela obnovljivih izvora energije u njenoj ukupnoj finalnoj potrošnji energije u 2020. godini. Jedan od zahtjeva Direktive 2009/28/EC je izrada Nacionalnog akcionog plana korišćenja energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine u skladu sa usvojenim obrascem za izradu ovog dokumenta (Odluka 2009/548/EC). S tim u vezi, Vlada Crne Gore je na sjednici od 11.12.2015. godine donijela Nacionalni akcioni plan korišćenja energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine.

Crna Gora je prepoznata kao zemlja koja je bogata hidropotencijalom i čije iskorišćenje kroz izgradnju malih hidroelektrana do 10 MW najmanje šteti prirodi, a istovremeno daje značajan doprinos u ostvarivanju nacionalnog cilja i smanjenja deficita za električnom energijom.

Sa razvojnog aspekta naše privrede posebno je značajno uzimajući u obzir da je većina vodotoka pogodnih za izgradnju malih hidroelektrana nalazi u sjevernom dijelu Crne Gore što bi u značajnoj mjeri kroz njihovu izgradnju doprineli poboljšanju socijalno-ekonomskih prilika.

Značajan doprinos ovih projekata razvoju opština ostvaruje se i kroz izgradnju putne i elektroenergetske infrastrukture, realizaciju višenamjenskih rješenja (izgradnja turističko-ugostiteljskih objekata, elektrifikacija objekata na katunima, rekonstrukcija javnog osvjetljenja, zapošljavanje lokalnog stanovništva).

Pozitivni efekti ovih projekata su: povećanje sigurnosti snabdijevanja električnom energijom, smanjenje uvozne energetske zavisnosti, doprinos ostvarenju obavezujućeg cilja korišćenja energije iz obnovljivih izvora, povećanje prihoda državnog i opštinskog budžeta zbog naplate koncesione naknade, prelazak mHE u državno vlasništvo nakon isteka perioda koncesije.

Predmet koncesija

Predmet koncesije je projektovanje, izgradnja, korišćenje i održavanje malih hidroelektrana na objavljenim vodotocima. Projektovanje predstavlja izradu tehničke dokumentacije i sva potrebna istraživanja do izdavanja građevinske dozvole; izgradnja predstavlja gradnju objekata male hidroelektrane do izdavanja upotrebne dozvole; korišćenje predstavlja tehno-ekonomsko korišćenje energetske potencijala vodotoka za proizvodnju električne energije. mHE predstavljaju postrojenja instalisane snage do 10 MW na način definisan Zakonom o energetici („Službeni list CG”, br. 28/10, 06/13 i 10/15). Vodotok predstavlja korito tekuće vode zajedno sa obalama, odnosno udubljenje na zemljištu koje se dobro primjećuje sa vodom koja njime stalno ili povremeno teče Zakon o vodama, („Službeni list RCG” br. 27/07 i „Službeni list CG” broj 32/11 i 47/11).

Spisak vodotoka, slivovi kojima vodotoci pripadaju su predstavljeni u Tabeli 1.

Tabela 1. Spisak vodotoka na kojima će se vršiti koncesiona djelatnost

Red.br.	Vodotok	Sliv	Opština
1.	Zlorečica	Lim	Andrijevica
2.	Peročica (Peručica)	Lim	Andrijevica
3.	Trnovička rijeka	Morača	Kolašin

Uvažavajući inicijative zainteresovanih lica, Ministarstvo ekonomije je ovim putem prepoznalo vodotoke Zlorečicu, Peročicu i Trnovačku rijeku kao potencijalne lokacije za izgradnju malih hidroelektrana.

1. Vodotok Zlorečica

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Visina izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]	Dužina toka [km]
1.	Zlorečica	50	820	770	5,40

Rijeka Zlorečica je lijeva pritoka Lima, nastaje sastavom Peročice i Kutske rijeke. Dužina toka Zlorečice od sastava Peročice (Peručice) i Kutske rijeke do ušća u Lim iznosi oko 6 km.

2. Vodotok Peročica

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Kota izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]	Dužina toka [km]
2.	Peročica	100	920	820	5,3

Mojanska rijeka poslije sastava sa Desnom rijekom teče dalje pod nazivom Peročica.

3. Vodotok Trnovička rijeka

Red. br.	Vodotok	Bruto pad vodotoka [m]	Kota izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]	Dužina toka [km]
3.	Trnovička	1550	2045	495	4,99

Trnovička rijeka je lijeva pritoka gornje Morače.

Prostorno planska dokumentacija

Ukoliko u toku odobravanja koncesije ne postoji odgovarajući prostorno-planski dokument, ministarstvo nadležno za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata ili jedinica lokalne samouprave u kojoj se vodotok nalazi može da izradi državni ili lokalni prostorno-planski dokument u skladu sa prihvaćenim idejnim rješenjem iz ponude prvorangiranog ponuđača.

U cilju izgradnje mHE potrebna je izrada planskog dokumenta nižeg nivoa (DUP) ili Lokalna studija lokacije (LSL) za koncesiono područje, odnosno sliv vodotoka, kako bi se locirao objekat, provjerila mogućnost višenamjenskog korišćenja, uticaja na životnu sredinu i način priključenja na elektroenergetsku mrežu. Za komplikovanije objekte ili lokacije može se raditi i Detaljni prostorni plan (DPP).

Davanje koncesija za korišćenje vodotoka se obavlja u skladu sa Zakonom o koncesijama, a samim tim se koncesionaru daje i pravo za korišćenje zemljišta u vlasništvu države za vrijeme obavljanja koncesionih djelatnosti.

Imovinsko-pravni odnosi

Koncesionar je obavezan da prije početka izvođenja radova riješi imovinsko-pravne odnose na zemljištu potrebnom za nesmetanu izgradnju malih hidroelektrana na predmetnom vodotoku. S tim u vezi, neophodno je riješiti imovinsko-pravne odnose na katastarskim parcelama na kojima je predviđena izgradnja malih hidroelektrana.

Zakonom o energetici proizvodnja električne energije je definisana kao djelatnost od javnog interesa. Nadalje, Zakon o koncesijama prepoznaje mogućnost eksproprijacije zemljišta ako je istu neophodno izvršiti u cilju korišćenja koncesije. Na osnovu toga, ukoliko Koncesionar nije u mogućnosti, iz razloga van njegove kontrole, da riješi imovinsko-pravne odnose, Vlada Crne Gore može proglasiti javni interes nad katastarskim parcelama predviđenim za izgradnju malih hidroelektrana. Način, rokovi i plaćanje naknade za eksproprijaciju utvrđuju se i sprovode u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji („Službeni list RCG“, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG“ broj 21/08).

Priključenje na elektro-distributivnu mrežu

Priključak na elektro-distributivnu mrežu je jedan od bitnih segmenata prilikom planiranja i izgradnje malih hidroelektrana. U skladu sa tim, cilj javne rasprave je i upoznavanje nadležnih institucija o predmetu davanja koncesije, na koji bi iste dale svoje sugestije i komentare. Takođe, na osnovu svojih investicionih planova i dokumenata kojima su definisane pozicije trenutnih energetske postrojenja, nadležni operator distributivnog sistema bi mogao izvršiti ocjenu da li predmetne lokacije mogu biti uključene u njihove planove kao i predložiti potencijalna tehnička rješenja za njihovo priključenje na distributivni sistem.

Tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem bi trebalo biti uređeni u skladu sa Pravilima za funkcionisanje distributivnog sistema električne energije donijetim od strane EPCG. Na osnovu pomenutih Pravila, proizvođač sklapa ugovor sa operatorom kojim se detaljno definišu međusobna prava i obaveze.

Na osnovu člana 79 Zakona o energetici „Operatori prenosnog i distributivnog sistema električne energije dužni su da, u skladu sa tehničkim mogućnostima sistema u okviru aktivnosti upravljanja prenosnim i distributivnim sistemom i dispečiranja, daju prednost povlašćenim proizvođačima“. Nadalje, članom 151 Zakona, daje se prioritet priključenju postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije na distributivni odnosno prenosni sistem.

Takođe, Zakon o energetici u čl. 149, 150 i 151, daje mogućnost da ukoliko potrebna infrastruktura za priključenje na prenosni ili distributivni sistem nije predviđena planovima razvoja ili je planirana za drugi vremenski period, korisnik može o svom trošku izraditi neophodnu infrastrukturu uz prethodno dobijenu saglasnost. Pomenuta saglasnost može da sadrži i način, uslove i rokove po kojima će operator otkupiti izgrađenu infrastrukturu od korisnika. Takođe, infrastrukturu je moguće ugovorom između dvije strane prenijeti na upravljanje i održavanje operatoru sistema.

Postupak za davanje koncesija

Na osnovu člana 17 Zakona o koncesijama, postupak za davanje koncesija pokreće nadležni organ izradom Koncesionog akta, u skladu sa predmetnim Planom.

Postupak iz stava 1 člana 17 može se pokrenuti i na inicijativu zainteresovanog lica. U skladu sa članom 41 istog zakona zainteresovano lice može nadležnom organu podnijeti inicijativu za pokretanje postupka davanja koncesije koja nije sadržana u Planu iz člana 7 stav 1 Zakona o koncesijama. Uz zahtjev, shodno stavu 2 navedenog člana, zainteresovano lice podnosi ministarstvu podatke i informacije potrebne za pripremu Koncesionog akta.

Koncesioni akt usvaja Vlada Crne Gore, s tim što prethodno, prije njegovog dostavljanja na usvajanje, ministarstvo organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja javnog poziva za javnu raspravu. Nakon usvajanja Koncesionog akta, u skladu sa zakonom, ministarstvo je dužno da objavi Javni oglas za davanje koncesije za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralne sirovine.

Rokovi za objavljivanje javnog oglasa za davanje koncesija

Postupak za davanje koncesija pokreće Ministarstvo ekonomije izradom Koncesionog akta, u skladu sa Godišnjim planom iz člana 7 Zakona o koncesijama. Takođe, kao što je već navedeno, postupak se može pokrenuti i inicijativom zainteresovanog lica.

Koncesioni akt usvaja Vlada Crne Gore, s tim što prethodno, prije njegovog dostavljanja na usvajanje, ministarstvo organizuje i sprovodi javnu raspravu u roku od 15 do 30 dana od dana upućivanja Javnog poziva za javnu raspravu.

Nakon usvajanja Koncesionog akta, u skladu sa zakonom, ministarstvo je dužno da objavi Javni oglas za davanje koncesija za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori.

Rokovi na koji se daju koncesije određuju se na osnovu predmeta koncesije, vremena potrebnog za povrat investicija i ostvarivanje dobiti po osnovu koncesione djelatnosti. Rok trajanja koncesije ne može biti duži od 30 godina.